

9. PARANCSOLAT

(Jn 11,45-57; Mk 14,56-64)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013; Magyarázatos Biblia; Jan Milic Lochman: A szabadság útjelzői, 1993, Budapest)

9. parancsolat:

Ez a parancsolat az igazságszolgáltatásra vonatkozik. Az eredeti szöveg szó szerint hamis tanúról beszél. Ettől függetlenül ezt a parancsolat minden bíróságon kívüli hamis tanúskodást megtilt. Izraelben a joggyakorlat az volt, hogy a peres, vitás ügyekben a vének tanácsa döntött (Ruth 4,1) Ügyvédek nem voltak, és minden attól függött, hogy a tanúk mit vallottak. Ezért volt nagyon fontos, hogy senki se hazudjon a vallomások során. Olvasunk a Bibliában olyan esetről, amikor a hamis tanúknak hittek, és így vették el Nábót életét (1Kir 21,13) Két vagy három tanú egybehangzó vallomása elegendő volt ahhoz, hogy valakire halálos ítélet mondjanak ki. Így a tanúknak élet és halál tekintetében nagy szerepe volt. Ezért érthető, ha a Tízparancsolatban egy külön törvény foglalkozik ezzel. Ha a hamis tanú vádlóként lép fel a felebarátja ellen, akit elítélnek, akkor haláláért ő lesz a felelős, és ha kiderül a hamis tanúzás, akkor őt is felelősségre vonják. Ha valakire halálos ítéletet mondtak ki, akkor a vádló tanúknak kellett az első követ dobni (5Móz 17,7) Ha valakiről kiderült, hogy hamisan tanúskodott, akkor ugyanazt a büntetés kapta, mint amit kapott volna a vádlott. A törvény a jogos igazságszolgáltatás elvére épül. Senkit sem szabad jogtalanul társadalmi helyzete miatt az igazságszolgáltatásban hátrányban részesíteni. Izraelben a jogszolgáltatás nem elzárt helyen, bíróságokon történt, hanem ott, ahol az emberek laktak, a városkapuban.

A kilencedik parancsolat az emberek tisztességét és a jó híret védi. A felebarát jó hírével azzal is lehet rontani, hogy valakiről pletykálnak. Ebben ugyan lehet igazság, de a szándék miatt, túlozva igazságtalan. Ha valakiről megtudunk valamit, nem feltétlenül szükséges azonnal a mások tudomására hozni. Különbség van a között, hogy tudunk a bűnről vagy beszélünk a bűnről. Ez a törvény nem csak a pletykától, hanem a könnyelmű ítéletalkotástól is óv. Jézus ezért mondja a Hegyi Beszédben, hogy ne ítéljetek, hogy ne ítéltessetek. A hazugság legmélyebb pontja a rágalmozás, a szándékos és nyilvános hazugság. Ennek a törvénynek az alkalmazásához tartozik a szavak kifogatása is. Ez a parancsolat a felebarátira vonatkozik. Ez az a parancsolat, amely először említi a felebarátot. A többi parancsolat a közelebbi kapcsolati körbe tartozókat említi. Izraelben felebarátnak a honfitárs számított. **Háromféle kategóriába szokták a hazugságot csoportosítani.** Káros, tréfás és kegyes hazugságról szoktak beszélni. Káros hazugságnak azt lehet nevezni, amellyel kárt okozunk a felebarátunk Tréfás hazugság az, amelyből kiderül, hogy hazugság, és a többiek szórakoztatására szolgál. Kegyes hazugság az, amelyet általában szükségéből történő hazugságnak neveznek, mert ezzel valakinek az életét mentik meg.

A kilencedik parancsolat az igazság szeretetét hirdeti. A titoktartás sok hivatásnál olyan követelmény, amely nem jelenti a 9. parancsolat megszegését. Az újszövetségi gondolkodás szerint azzal kell megbeszélni a tudomásunkra jutott bűnt, hogy magával az érintettel beszéljük meg először, és nem másokkal. Ha ez nem hat, akkor lehet másokat is bevonni. A kilencedik parancsolat a felebarátért való kiállásra buzdít. Akkor leszünk igaz tanúk, ha szavainkkal felebarátainkat segítjük. A keresztyén ember számára nem jöhet szóba a hamis tanúzás.

A Nagytanács elhatározza Jézus halálát: (Jn 11,45-57 és Mk 14,56-64)

Márk 14,56-64:

Jézus perében találkozunk a kilencedik parancsolat elleni vétkezéssel. Az ítélethez szükséges két-három tanú helyett azt olvassuk, hogy a tanúvallomások két körben történtek Először „*sokan tettek ellene hamis tanúbizonyságot*”(Mk 14,56) Azonban nagyon hamar kiderült, hogy ezek a tanúk hamis tanúk, mert a vallomások nem egyeztek. Ekkor lecsökkentették a tanúk számát, és már csak néhányan (Mk 14,57) vallottak, de ekkor sem egyezett a vallomás. Mivel ezek a vallomások nem egyeztek, a főpap Jézustól próbált vallomást kicsikarni. Miután Jézus egy prófeciát mondott el magáról, ami a főpap szerint Istenkáromlás, ezért úgy döntött, hogy nincsen szükség a tanúkra, hiszen Jézus maga lett a tanú maga ellen. A történetből kiderül a prekoncepció. A Nagytanács mindenképpen el akarta ítélni Jézust. A hamis tanúk például nem részesültek semmiféle büntetésben, ahogyan azt egyébként meg kellett volna tenni. A főpap kérdése arra vonatkozott, hogy Jézus magát Messiásnak tartja-e. Az önmagában még nem számított halálos bűnnek, hogy valaki messiási igénnyel lép fel. A tanácsa tagjai számára azonban Jézus szavai istenkáromlásnak hatottak. Jézus vállalja azt, hogy Ő a Messiás, magát Emberfiának nevezve. Végül egyhangúan elítélték a hamis tanúk nélkül is. Az istenkáromlás büntetési tétele: halál. (3Mózes 24,16) Így nem volt már szükség a megbeszélte hazugságokra. Jézust, mint prófétát kigúnyolják, megalázzák.

Jn 11,45-57:

A nagytanács félt attól, hogy az a mozgalom, amit elindított Jézus, végül politikai színezetet kap, és a rómaiak elleni lázadásnak lesz a kiindulópontja. Ezt nem szerették volna. A nagytanács szemében ez a mozgalom akkor kezdődött, amikor Jézus feltámasztotta Lázárt. Félelmükben ezért megegyeztek abban, hogy megölik Jézust. Már csak a módot és az eszközt kellett hozzá megtalálni. Kajafás szerepe nagyon érdekes ebben a történetben. János evangéliuma prófétai tettnek nevezi azt, hogy Jézus haláláról beszél. De emellett azt mondja, hogy jobb, ha egy ember hal meg, mintha az egész nép elveszen. Ez a prófécia volt a nagytanács gyilkossági szándékának az elvi kiindulópontja.